Με τη νομοθεσία της κρίσης, μεταξύ των άλλων, εκχωρήθηκε από το καταρρέον ελληνικό κράτος το δικαίωμα του χωροθετείν σε ιδιώτες , οι οποίοι μπορούν πλέον με τα "ΕΣΧΑΣΕ" να εκπονούν κατ' όνομα στρατηγικές μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων ασχολούμενοι μόνο με τα "οικόπεδα" τους, αγνοώντας τι γίνεται στις όμορες εκτάσεις. Με μεγάλη ανησυχία μάθαμε ότι δημοσιεύτηκε το Μάρτιο το Προεδρικό Διάταγμα που ενέκρινε το σχέδιο ανάπτυξης (ΕΣΧΑΣΕ) «Ίτανος Γαία» στον Κάβο Σίδερο. Αμέσως ξανάρχισαν τα γνωστά δημοσιεύματα για ανάπτυξη της περιοχής και για χιλιάδες θέσεις εργασίας. Είναι όμως τα πράγματα έτσι;

Το προηγούμενο σχέδιο της βρετανικής εταιρείας Loyalward Ltd με 7000 κλίνες και τρία γήπεδα γκολφ είχε ακυρωθεί το 2010 από το ΣτΕ. Παρά το γεγονός ότι το νέο σχέδιο, ύψους 270 εκ. ευρώ, είναι μικρότερης δυναμικότητας, εντούτοις αφορά στην ίδια έκταση γης, περίπου 25.000 στρεμμάτων, που αγκαλιάζει το Βάι , στην οποία τοποθετεί πέντε ξενοδοχεία συνολικά 1.936 κλινών, ένα γήπεδο γκολφ 18 οπών και αρκετές βοηθητικές υποδομές όπως δρόμοι, μονάδα αφαλάτωσης, μονάδα επεξεργασίας λυμάτων, ενεργειακά έργα, εγκαταστάσεις αναψυχής κ.λπ., με αποτέλεσμα την οριστική απώλεια του φυσικού

χαρακτήρα και της συνοχής της προστατευόμενης περιοχής. Είναι, άλλωστε, προφανές ότι το αρχικό σχέδιο των 5 χωριών και των τριών γκολφ δεν έχει εγκαταλειφθεί, απλώς τώρα για λόγους τακτικούς, προωθούν μια πρώτη φάση του.

Υπενθυμίζουμε ότι η περιοχή του έργου, δηλαδή ο Κάβος Σίδερο, αποτελεί και Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΤΚΣ- ΕΖΔ) και Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) του Δικτύου Natura 2000, για την οποία, πριν από οποιαδήποτε άλλη συζήτηση θα έπρεπε να έχει προηγηθεί Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη, να έχει ιδρυθεί Φορέας Διαχείρισης και να έχει αποφασιστεί Σχέδιο Διαχείρισης. Ο σκοπός όλης αυτής της διαδικασίας είναι η διατήρηση της μοναδικής βιοποικιλότητας της περιοχής και η ήπια διαχείρισή της. Για αυτή τη διαχρονική απουσία σχεδίου για τις προστατευόμενες περιοχές έχει εγκαλέσει τη χώρα μας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με «Αιτιολογημένη Γνώμη» στις 26 Φεβρουαρίου 2016 και εφόσον δεν συμμορφωθεί, θα ακολουθήσει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο (1).

Εκτός της τεράστιας οικολογικής σημασίας η περιοχή του Κάβου Σίδερο είναι και ένας πολύ σημαντικός -εν πολλοίς ανεξερεύνητος- αρχαιολογικός τόπος, γεγονός που προκάλεσε τη διαμαρτυρία κατά της επένδυσης από τον κόσμο της αρχαιολογίας διεθνώς (2). Εξάλλου, η ευρύτερη περιοχή της πρώην Επαρχίας Σητείας, στην οποία περιλαμβάνεται το Κάβο Σίδερο, αναγνωρίστηκε τον Σεπτέμβριο 2015 από την Unesco ως Γεωπάρκο παγκόσμιας σημασίας, βασικός σκοπός του οποίου είναι ο ποιοτικός εναλλακτικός τουρισμός και η βιώσιμη, τοπική ανάπτυξη. Είναι όμως αμφίβολο ότι θα διατηρηθεί αυτή η αναγνώριση αν αρχίσουν να φυτεύονται γήπεδα γκολφ και να πολεοδομούνται οι περιοχές Natura του Κάβου Σίδερο αλλά και του Κάβου Πλάκο νοτιότερα. Γνωρίζουμε πολύ καλά ότι είναι αδύνατον να γίνουν τέτοια σύνθετα και εκτεταμένα τεχνικά έργα όπως αυτά χωρίς να επέλθουν σημαντικές και μη αναστρέψιμες επιπτώσεις στο χαρακτήρα και την ακεραιότητα μιας προστατευόμενης περιοχής, χωρίς δηλαδή να ακυρωθεί στην πράξη ο λόγος για τον οποίο αυτή χαρακτηρίστηκε ως προστατευτέα.

Σε όλη την Ευρώπη μπορεί να βρει κανείς άφθονα παραδείγματα όπου οι προστατευόμενες περιοχές λειτουργούν με σκοπό την διατήρηση της βιοποικιλότητας, των φυσικών πόρων και του υγιούς περιβάλλοντος, ώστε να συμβάλουν σε επαρκές και σταθερό εισόδημα για τις τοπικές κοινωνίες , το οποίο μάλιστα αντιστοιχεί στο 3 % του ΑΕΠ της ΕΕ. Αλλά και σε απασχόληση, μόρφωση, υγεία, ποιότητα ζωής, κοινωνικούς δεσμούς συνοχής και προστασία της τοπικής ταυτότητας (3). Στη χώρα μας, αντί να αποτελούν πηγή ευημερίας για την τοπική κοινωνία και για την εθνική οικονομία, αφήνονται στις ορέξεις ολίγων επενδυτών και οδηγούνται στην υποβάθμιση. Στην πραγματικότητα δηλαδή συρρικνώνεται ο αριθμός των θέσεων εργασίας αλλά και η ποιότητα, η διάχυση και η πολυπλοκότητα της απασχόλησης που θα μπορούσε να δημιουργήσει η ομαλή λειτουργία των περιοχών του Δικτύου Natura, για να μετατραπεί σε μια μικρή μίζερη, κακοπληρωμένη και -κατά κανόνα- εισαγόμενη απασχόληση στα ξενοδοχειακά γκέτο.

Ακόμα χειρότερο όμως είναι το ενδεχόμενο όλη η υπόθεση να αποτελεί μια ακόμα επενδυτική φούσκα της κτηματαγοράς (4) με πολύ δυσάρεστες συνέπειες για το μέλλον της περιοχής, σε μεγαλύτερη κλίμακα από αυτή στον Ανάλουκα της Σητείας και παρόμοια με αυτές που αντιμετωπίζει σήμερα η Ισπανία με τα 800 άχρηστα γήπεδα γκολφ και τα 3 εκατομμύρια έρημες παραθεριστικές κατοικίες που έχουν καταλάβει το 80% των παραλιών της.

Υπενθυμίζουμε, τέλος, ότι πρέπει να μας προβληματίσει σοβαρά το μείζον ζήτημα της επάρκειας του νερού στην πλέον ξηροθερμική περιοχή της Ευρώπης, που ήδη από το 1995 έχει ενταχθεί στις επικίνδυνες για ερημοποίηση περιοχές. Παρά την πρόβλεψη μιας ανεπαρκούς και αμφιλεγόμενης αφαλάτωσης οι ανάγκες για άρδευση του γκολφ ανέρχονται σε 480-1.280 χιλιάδες κυβικά μέτρα νερού ετησίως χωρίς να εκτιμάται ο μεγάλος δείκτης εξατμισοδιαπνοής, οι μεγάλες περίοδοι ξηρασίας και οι ισχυροί άνεμοι κατά τη μεγαλύτερη διάρκεια του έτους. Προσθέστε και τις ανάγκες νερού ύδρευσης των ξενοδοχείων που ξεπερνούν τις 300 χιλιάδες κυβικά μέτρα ετησίως. Ποσότητες που θα πολλαπλασιαστούν στην περίπτωση που οι επενδυτές θα θελήσουν να επεκτείνουν τα σχέδιά τους ή στην περίπτωση που πραγματοποιηθεί η άλλη επένδυση, στον Κάβο Πλάκο.

Στην προηγούμενη φάση του δράματος, 2007-2010, η περιοχή σώθηκε χάρη και στην παγκόσμια κινητοποίηση που εκδηλώθηκε πρωτοστατούντων εκατοντάδων ακαδημαϊκών και επιστημόνων(5). Είναι ανάγκη αυτή η κινητοποιήση να επαναληφθεί με την ενεργοποίηση των μεγάλων πολιτισμικών και περιβαλλοντικών οργανώσεων της χώρας. Αλλιώς, ο Κάβο Σίδερος θα είναι μόνο η αρχή για την ανεπίστρεπτη μετάλλαξη όσων περιοχών παρέμειναν άθικτες από τη στρεβλή άναρχη ανάπτυξη των τελευταίων δεκαετιών.

Παγκρήτιο Δίκτυο Περιβαλλοντικώ ν Οργανώ σεων ΟΙΚΟΚΡΗΤΗ

Σημειώσεις:
(1) http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-319_el.htm
(2) http://landward.org/wac/2008/04/28/submission-to-prime-minister-greece/
(3) http://ec.europa.eu/environment/nature/info/pubs/docs/factsheets/economic/el.pdf
(4) http://www.ecocrete.gr/images/stories/texts/cavosideroreportgr.pdf
(5) http://www.ecocrete.gr/images/stories/texts/cavo%20sidero%20petition.pdf